

ВІДГУК
офіційного опонента
на дисертацію Ян Цзін
«Функції фактури у фортепіанних творах
українських композиторів кінця XX — першої чверті XXI століття»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 025 Музичне мистецтво

Реактуалізація та наукова експлікація наскрізних та смислоутворюючих категорій музикології, важливих для аналітики художніх процесів і явищ, що формують сучасний мистецький простір, переосмислення їх ролі і функцій з погляду наукового знання XXI ст. – надзвичайно актуальне та принципово важливе завдання, вирішення якого сприяє самоідентифікації сучасної музикознавчої думки.

Сучасна теоретична музикологія як інтегративна цілісність, що сполучає множинність методологічних парадигм і дослідницьких механізмів, демонструє відкритість до досягнення мистецьких інновацій сьогодення та водночас демонструє константість в опорі на сталі поняття і явища, серед яких своєрідною домінантою постає фактура. Попри стійкий інтерес музикознавчої свідомості до питань фактури (в теоретичному та виконавському аспектах тощо), коло проблематики, охоплене цим поняттям і явищем, й досі залишається невичерпним для наукового пізнання, постає «terra incognita» в музикології за умов трансформаційних процесів у мистецтві пост- і метамодерну.

Саме розгляду питань фактури, пов'язаного з нею кола наукової проблематики присвячена дисертація Ян Цзін, мета якої – «дослідити функції музичної (фортепіанної) фактури в теоретичному і практичному вимірах як багаторівневої, ієрархічної, динамічної системи» (с. 3 дис.). У цьому сенсі представлена до розгляду кваліфікаційна робота Ян Цзін без сумніву є актуальним і своєчасним дослідженням, релевантним за своєю значущістю як в музично-теоретичному так і музично-виконавському аспектах.

Затребуваність вивчення аспектів фактури в розмаїтті індивідуально-стильових і жанрових контекстів фортепіанної творчості, визначення її ролі в мистецькій практиці сьогоденні, а також побудова мистецтвознавчої стратегії аналізу фактурних явищ увиразнює значення вибору теми дисертації Ян Цзін та та засвідчує її відповідність музикознавчим інтенціям сьогодення.

Багаторівнева за своєю сутністю актуальність запропонованої теми детермінується декількома чинниками, зокрема «відсутністю спеціального дослідження з аргументацією системи функцій музичної (фортепіанної) фактури; необхідністю напрацювання аналітичного інструментарію для дослідження сучасної фортепіанної музики, у тому числі в аспекті фактурної організації та функцій фактури; необхідністю поєднання композиторського та виконавського ракурсів у дослідженні фортепіанної фактури; потребами виконавської практики, у якій фактура трактується важливою складовою логічно-художньої цілісності; інтересом до творчості українських композиторів сучасності» (с. 21-22 дис.)..

Відповідно до поставленої мети, авторка вирішує низку суттєво важливих і складних теоретичних і практичних завдань, які окреслюють дослідницькі лінії, що поступово розгортаються у змістовному шарі запропонованої у дисертації мистецтвознавчої концепції (с. 23 дис.). Окреслена полівекторність, що формує дослідницьке поле роботи, натомість виявляє концептуальну єдність, що базується на широті усвідомлення багатовимірності фактури в музиці як системного явища зі складною структурою, позначеного функційною амбівалентністю та детермінованого множинністю чинників та логіко-семантичних перетинів з іншими сенсотворними для музичного мистецтва системними об'єктами (стиль, жанр, твір тощо).

Кваліфікаційна робота містить ґрунтовну теоретичну основу, базується на дослідницький досвід, напрацьований у сфері музикології. Спираючись на широке коло музикознавчих концепцій, диференційованих за змістовним та проблемно-тематичним спрямуванням, авторка узагальнює наукові дослідження у сфері теорії фактури, у тому числі фортепіанної, апелює до

царин музичної творчості і виконавства, комунікативних засад музичного мистецтва та будує концептуальне поле дослідження на матеріалі сучасної фортепіанної творчості українських композиторів XX – поч. XXI ст.

Ступінь обґрунтованості наукових положень і висновків дисертації, достовірність її результатів досягнуто коректністю і чіткістю формулювання мети і завдань, стрункістю аргументацією провідних ідей, наскрізною розробкою оригінальної концепції наукового дослідження, засвідчується виваженістю наданих дефініцій. Теоретична обґрунтованість концептуальних положень та дієвість імплементованого методологічного інструментарію, що охоплює комплекс взаємодоповнюючих методів наукового дослідження (стор. 23 дис.), спроектованих на вивчення предмету дослідження, підтверджують високий рівень достовірності отриманих результатів і висновків дисертації. Аргументацією об'єктивності наукових положень дослідження слугують аналітичні нариси зразків фортепіанної творчості, що є яскравою ілюстрацією теоретичних міркувань та слугують важливим ресурсом для їх подальшого використання в художньо-виконавській та освітній сферах.

Результати дослідження представлені фундаментально розробленою доказовою базою, достатнім обсягом опрацьованої літератури за проблематикою дослідження і аналітики музичного матеріалу, забезпечені обґрунтованістю сучасних підходів і теоретичних концепцій у сфері теоретичної та історичної музикології, а також авторськими напрацюваннями.

Сформульовані в роботі наукові положення і висновки є оригінальними, аргументованими і виваженими, що підтверджує ґрунтовний підхід авторки до розробки обраної теми.

Наукова новизна отриманих результатів, проартикульована на стор. 26. кваліфікаційної роботи, є беззаперечною і вагомою для сучасної музичної науки і практики – композиторської та виконавської. Її значення відкривається в багатьох ракурсах – теоретичному (у зв'язку з розробкою концептосфери фортепіанної фактури і розширенням її фундаментальних положень) та практичному (в екстраполяції на мистецько-творчу та педагогічну царини). В

українському музикознавчому просторі вперше на рівні теоретичної рефлексії «обґрунтовано багаторівневу, ієрархічну, динамічну систему функцій музичної (фортепіанної) фактури; конкретизовано їх фундаментальну тріаду (логічна, художня, комунікативна).

Авторка збагачує понятійно-термінологічний апарат науки про музику введенням розробленого нею поняття «фортепіанно-фактурне письмо». Важливою позицією наукової новизни є аргументація системних взаємозв'язів між останнім та «фортепіанним стилем» («стилем фортепіано»), «фортепіанною фактурою», що демонструє теоретичну та вагому прикладну орієнтацію роботи. Значним потенціалом слугує уточнення понять «фортепіанний стиль» («стиль фортепіано»); «письмо» в проєкції на фортепіанну фактуру, а також «фортепіанна фактура», робочий варіант дефініції якого пропонується в дисертації «з метою поглиблення системного й комплексного розуміння сутності фактури як царини взаємодії композитора й виконавця» (с. 26 дис.).

Наукову новизну визначає введення до наукового обігу музикології корпусу фортепіанних творів сучасних українських композиторів, раніше не відрефлексованих в теоретичному дискурсі; виявлення принципів фактурної організації та дії виокремлених функцій фактури в обраних фортепіанних взірцях. Цінним є звернення дисертантки – громадянки КНР – до аналітики художньої творчості сучасних українських, зокрема харківських композиторів (І. Гайденка, Д. Малого) з метою конкретизації концептуальних засад роботи.

Перелічений комплекс новаційних аспектів дисертаційної роботи, що походить з актуальності обраної проблематики, простежується у змісті дослідження, підтверджується глибиною здійснення аналітики раніше не опанованого в музикології матеріалу та ін., дає підстави стверджувати, що авторці вдалося заповнити прогалину в сучасному музикознавстві та дозволяє розглядати дисертацію як суттєве досягнення, що не тільки реактуалізує питання теорії музичної фактури на сучасному етапі культурного буття, але й розширює її наукові горизонти та систему уявлень про її специфіку в царині фортепіанного мистецтва.

Беззаперечною є практична цінність дисертації, зумовлена можливістю використання її матеріалів та висновків у науково-теоретичній, творчій (композиторській та виконавській) діяльності, враховуючи зростаючу потребу у розумінні сутності фактурно-стильових чинників музичного твору під час його звукореалізації, а також педагогічній царині (в якості доповнення музично-освітніх курсів у процесі підготовки фахівців спеціальності 025 Музичне мистецтво в закладах вищої освіти мистецького спрямування).

Аналіз публікацій здобувачки (з яких 3 статті, надруковані у спеціалізованих наукових виданнях, рекомендованих МОН України та 2 праці апробаційного характеру) підтверджує, що вони висвітлюють основні положення, результати та висновки представленої дисертаційної роботи, здійснені дисертанткою самостійно. Надана у вступі інформація засвідчує, що результати роботи пройшли належну апробацію під час публічних виступів на науково-теоретичних та науково-практичних конференціях.

Ознайомлення із текстом дисертації переконливо доводить здійснення авторкою масштабного і вагомого дослідження. Звертає на себе увагу глибока змістовність та логічне структурування роботи, зумовлене специфікою розгляду предмету та вирішення завдань дослідження. Дисертація має обсяг основної частини 180 сторінок, складається з анотації, поданою двома мовами, вступу, 2-х змістових розділів, диференційованих на підрозділи, та завершених висновками, загальних висновків, списку використаних джерел (що становить 191 найменування, у тому числі 18 позицій іноземними мовами) та двох додатків, які містять нотні приклади музично-аналітичного матеріалу (додаток А) та відомості про публікації здобувачки за темою дисертації (додаток Б).

Структура, послідовність розгортання наукової думки та стиль викладу тексту дисертації, ґрунтовна аргументація її вихідних науково-теоретичних положень та аналітика задіяного музичного матеріалу є свідченням відповідності презентованої роботи усім параметрам і встановленим критеріям щодо побудови і змісту кваліфікаційної роботи подібного типу.

У чотирьох підрозділах I розділу – «Фортепіанна фактура у фокусі музикознавчої думки», присвяченого аргументації історичних та теоретичних вимірів осмислення проблем фортепіанної фактури, окресленню категоріального апарату і характеристиці стану наукової думки щодо дисертаційної проблематики, дослідниця послідовно розкриває сутність заявленої концепції та шляхи її кристалізації.

У підрозділі 1.1. – «Музична фактура як предмет вивчення в наукових джерелах», присвяченому стану наукової розробки досліджуваної предметної сфери, авторкою здійснено огляд історіографічної бази дисертації та систематизовано різновекторні підходи, представлені в науковій думці щодо специфіки вивчення музичної фактури «як складного комплексного явища», яке поглиблює уявлення про характер експлікації та сучасні вектори аналітики проблемного поля роботи. Здобувачкою доведена амбівалентність типологічних класифікацій фактури, представлених у різножанрових працях (дисертаціях, монографіях, статтях) авторитетних вчених (Г. Виноградова, О. Гнатишин, Г. Ігнатченка, Д. Клебанова, Р. Каширцева, В. Приходько, І. Цурканенко, А. Черноіваненко, М. Чернявської, С. Шипа та ін.) – презентантів різних наукових шкіл України (львівської, одеської, київської, а також харківської, яка відіграє одну з центральних ролей в формуванні українського фактурознавства). Із дотриманням принципів полікритеріальності, дослідницею узагальнено сформовану у просторі теоретичної, композиторської, та виконавської музикології систему уявлень про специфіку фактури в музиці, виокремлено та охарактеризовано музикознавчий / композиторський / виконавський підходи, що окреслюють професійну скерованість «фокусів» розгляду. Авторкою також обґрунтовано особливості системного, процесуального; змістового (семантичного) підходів, актуалізованих в науці. Акцентуючи поліаспектність інтерпретації музичної фактури в науковому просторі, здобувачка наголошує на умовності існування «чистих» дослідницьких напрямів в аргументації цього явища та вбачає перспективним у

розкритті сутності фактури семантичний підход, згідно з яким увиразнюються її смислоутворювальні можливості (с. 32 дис.).

Важливим результатом першого розділу є здійснення компаративного аналізу та розкриття смислового діапазону базових для дослідження понять («фактура», «письмо», «склад», «темброфактура», «теброво-фактурний комплекс», «фортепіанна фактура» тощо), які складають термінологічний тезаурус роботи, а також актуалізація і визначення поняття «фортепіанно-фактурне письмо». Експліковане як «супідрядне фортепіанній фактурі» та детерміноване «історико-культурними, загальними та індивідуально-стильовими чинниками», фортепіанно-фактурне письмо, згідно дефініції дослідниці, «є одним із засобів реалізації індивідуального художнього задуму композитора в межах певного типу (типів) фактури через роботу з її елементами відповідно до органологічних властивостей і специфіки звучання фортепіано, внаслідок чого формується індивідуальний фактурний малюнок, який і можна охопити поняттям «письмо» (с. 41 дис.). Акцентуаючи конституювання елементів (компонентів) фактури, вирішення якого зумовлюється дослідницьким ракурсом, здобувачка переконливо аргументує чинники конфігурації фортепіанно-фактурного письма, серед яких: «регістрове положення елементів фактури, кількість елементів фактури, їх взаєморозташування в просторі фактури, темпоритм внутрішньофактурних змін, наявність і тип дублювань» (с. 42 дис.).

Важливим для розробки концепції роботи є звернення дослідниці до питань типологізації фактури в науковому дискурсі, враховуючи факт її граничної індивідуалізації в музиці XX–XXI ст. У цьому сенсі, окремої уваги заслуговує спроба авторки простежити характер кореляції в системі дихотомій фактура – склад, фактура – тембр. Так, апелювання до поняття «склад» зумовлено його трактуванням як більш узагальнювального щодо урізноманітних утілень фактури (виходячи з концепцій І. Тукової, Г. Ігнатченка, І. Коновалової, С. Шипа та ін.). Принциповим у контексті дослідження є також звернення до наукових розробок із визначення специфіки

взаємодій тембру й фактури (Р. Каширцев, С. Коробецька, М. Плющенко, Г. Савченко), розкриття їх дихотомічної єдності та вихід на поняття «темброво-фактурної структури» (Г. Савченко), що «увиразнює скоординованість взаємодії» факторів (тембру й фактури) «у процесуально-динамічному аспекті, та приводить до утворення кристалічно-архітектонічної структурної моделі музичного твору в аспекті його темброво-фактурної організації» (с. 46 дис.).

Вивченню специфіки фортепіанної фактури, що складає, за твердженнями дисертантки, «розгалужений напрям фактурознавства» (с. 47 дис.), та досліджується в музикології у зв'язку з широким полем питань органології інструмента, система виразових засобів та виконавських аспектів (Д. Вечір, С. Давидов, Л. Касьяненко, В. Приходько, М. Чернявська та ін.), присвячений підрозділ 1.2.дисертації. Слушним є запропонована дисертанткою систематизація та характеристика векторно розшарованих та водночас взаємопов'язаних напрямів осягнення фортепіанної фактури – теоретичного та історичного, «пронизаних виконавською проблематикою», та акцентуація рівнозначної вагомості в теоретичних та історичних інспіраціях визначення сутності і специфіки фактури у виконавському аспекті із розкриттям характеру «роботи піаніста над фактурою» (з тексту дис.).

Дотримуючись послідовної логіки в аргументації специфіки фортепіанної фактури, та маркуючи багатоаспектність теоретичного модусу її осягнення, авторка виокремлює провідні та взаємокорелюючі дослідницькі вектори – «виконавський» та розгалужений «музикознавчо-композиторський», що охоплює «складну проблематику взаємозв'язків фактури зі стилем, жанром, музичною формою, ладом, складом, гармонією, мелодією» (с. 52 дис.), та окреслює концептосферу наукових розвідок за даними спрямуваннями. Узагальнюючи семантичні орієнтири виконавського вектору дослідження фортепіанної фактури, що позиціонується як процесуально-динамічне явище, здобувачка переконливо доводить константно значущі ракурси в її осягненні, що уможлиблюють виявити художньо-інтонаційний, смислоутворювальний потенціали, а також фонічні та комунікативні властивості фортепіанної фактури

(с. 62 дис.). Цілком погоджуємось із твердженням дисертантки щодо перспективності дослідження змістового потенціалу фортепіанної фактури (відповідного «виконавсько-композиторській» проблематиці фактурознавства), актуалізованого щодо вивчення феноменів сучасного музики.

Слушним у розгортанні моделі дослідження фортепіанної фактури є звернення авторки до системного розгляду діалектичної єдності категоріальних пар фактура – стиль, фактура – жанр, фактура – лад, а також взаємозв'язку динаміки музичної фактури й форми, представлених в науковій думці.

Логічним продовженням в динаміці наукового осмислення проблемного поля дисертації постає висвітлення питань екзистенції фортепіанної фактури в діяхронному вимірі, презентоване у підрозділі 3 першого розділу роботи. На засадах систематизації корпусу наукових джерел, дисертанткою осмислено фактуру у варіантному розмаїтті прийомів фортепіанно-фактурного письма, множинності історико-стильових типологічних різновидів, а також звукообразів інструмента.

Спираючись на досвід дослідників, Ян Цзін переконливо доводить, що константою у виявленні принципів варіативної змінюваності фактури постає фортепіанний стиль, що конотується в синергії тембрової специфіки інструмента і фортепіанної фактури, розглянутих у комплексі їх іманентних якостей та специфічних властивостей.

Плідним наслідком вивчення окреслених у цьому підрозділі теоретичних питань та своєрідною кульмінацією підрозділу, є репрезентація робочого визначення поняття «фортепіанна фактура», що артикулюється, як «часово-просторово-глибинна багатоголосна логічна-художня цілісність, детермінована тембром і органологічними властивостями інструмента, зафіксована композитором у нотному тексті у вигляді статично-динамічного графічного смислового конструкту, яка стає звучною внаслідок виконавського інтонування» (с. 90 дис.). Дисертантка доходить висновку про проявлення фортепіанної фактури шляхом фортепіанно-фактурного письма, що усвідомлюється в якості засобу її індивідуалізації (відповідно до авторського

задуму) та встановлює ієрархію відносини в тріадній системі «фортепіанний стиль – фортепіанна фактура – фортепіанно-фактурне письмо» коментуючи, що стиль відбивається у фактурі / фактурах, яка, в свою чергу, «втілюється в індивідуальному малюнку письма» (там само, дис.).

Розробку концептосфери дисертаційного дослідження увінчує підрозділ 1.4., присвячений виокремленню та аналітичному моделюванню динамічної багаторівневої ієрархічної системи взаємокорелюючих функцій музичної, зокрема фортепіанної фактури, які координують по горизонталі й вертикалі, містять супідрядні зв'язки, об'єктивуються в музичному творі та комунікативній системі музичного мистецтва (композитор – виконавець (піаніст) – слухач).

Розкриваючи корелюючу специфіку та ієрархічний характер функцій фактури, авторка послідовно експлікує низку функцій (логічну, художню, комунікативну, стильову, жанрову, формоутворювальну, темоутворювальну, смислоутворювальну, програмну, синтезувальну, фонічну (сонорну), спатіальну, темпоральну фактурні функції, а також залучає функції формування виконавської стратегії, орієнтації слухацької перцепції), які, за думкою дисертантки, «взаємодіють із дихотомічними стильовою та жанровою, а єдність логічної, художньої та комунікативної конкретизується в синтезувальній, фонічній (сонорній), спатіальній і темпоральній» (з тексту дис.).

Отже, перший розділ дисертації є теоретично насиченим і логічно структурованим, ґрунтується на широкій джерельній базі. Обрана оптика розгляду проблематики, запропонована у даному розділі, сприяє поглибленому розумінню специфіки фортепіанної фактури, уможливило убачити органічну єдність, інтегративний потенціал різних напрямів дослідження фактури в системі музикологічного знання. Узагальнення, здійснені на основі наукової рефлексії наявних концептів, запропоновані авторські дефініції ключових для роботи понять, засвідчують високий рівень науково-аналітичної культури дисертантки та дозволяють розглядати запропоновану модель дослідження

функцій фортепіанної фактури як переконливу, теоретично обґрунтовану та методологічно виправдану.

У змістовних межах двох підрозділів II розділу дисертації – «Реалізація фактурних функцій у фортепіанних творах сучасних українських композиторів», що вирізняється високим рівнем аналітичної деталізації, екстраполюються на художню сферу ключові теоретичні положення, розроблені у 1-му розділі роботи, та здійснюється комплексна аналітика конкретних фортепіанних творів, обраних в якості дослідницького матеріалу, релевантного мистецтвознавчій стратегії. Дослідниця розкриває функції і типи фактури, виявляє індивідуальні фактурні рішення, особливості фортепіанно-фактурного письма, мелодико-гармонічну та структурну специфіку на матеріалі корпусу фортепіанних творів З. Алмаші, І. Гайденка; Д. Малого, С. Пілютикова, Б. Решетілова. Критеріями відбору для аналітики фортепіанних творів українських композиторів слугує жанрова репрезентативність (підрозділ 2.1.) та програмна детермінованість (підрозділ 2.1.) останніх, що аргументується зосередженістю на «імені» твору, яке слугує «найважливішим комунікаційним каналом уходження в його художній світ» (с. 119 дис.).

Серед ключових аспектів, сконцентрованих у цьому розділі – репрезентація оригінальних аналітичних нарисів фортепіанних яскравих творів сучасних українських композиторів, презентованих авторкою з КНР у жанрово-стильовій розмаїтості, які слугують яскравою ілюстрацією теоретичних ідей роботи. Впровадження у концертно-виконавську практику цих творів уможливить розширення стильових горизонтів сучасного фортепіанного виконавства.

На основі проведено аналізу заявлених творів у підрозділах першого підрозділу (2.1.1. – «Недоспівана пісня барда» З. Алмаші, «Пісня без слів» І. Гайденка, «Веснянка» № 1 Д. Малого; 2.1.2 – «Дві прелюдії», З. Алмаші, Прелюдія № 5 Б. Решетілова, Варіації для фортепіано «*Lamento*» Д. Малого; 2.1.3 – «Елегія» З. Алмаші, «Колискова» С. Пілютикова, «Діатонічні етюди» Д. Малого) дослідниця виявляє плюралістичність авторських підходів до

організації фактури, окреслює специфіку реалізації фактурних функцій відповідно до заявленого жанру (колискової, етюд, прелюдії, інструментальної пісні тощо), розмаїття і перетини між типами фактури, особливості фортепіанно-фактурного письма та слушно доводить реалізацію специфіки взаємодії в системі «жанр – фактура», за авторським визначенням, як пряму, опосередковану, непряму, розрив між ними (текст дис.).

У підрозділі 2.2. здійснено аналіз і узагальнено спостереження щодо специфіки фактурної організації і конкретизації прояву функцій фактури у творах з програмною назвою (2.2.1. – «Казка» С. Пілютикова, «Молитва митця» О. Безбородька; 2.2.2. – «Стежки» І. Гайдена; 2.2.3. – «Краплинки» З. Алмаші). За характеристикою дослідниці, в цих творах актуалізуються система фактурних функцій за умов відсутності детермінувального зв'язку між жанром і фактурою, а саме: смислоутворювальна, формоутворювальна, програмна, спатіальна, темпоральна, фонічна (сонорна), комунікативна. В ході аналітичних спостережень дисертантка доходить висновку, що фактура у представлених творах виконує функцію втілення програмного задуму.

Висновуючи сутність другого, музично-аналітичного за своєю скерованістю, розділу кваліфікаційної роботи, слід підкреслити його наукове і практичне значення. Задіяний у ньому матеріал підсилює загальну концепцію дисертації, доводячи органічну єдність усіх векторів концепції. Завдяки вдалому поєднанню різних методів, ця частина роботи становить важливий внесок у музикознавче осмислення.

Здійснена аналітика продемонструвала компетентне володіння методами музикознавчого дослідження, що сприяло розкриттю предмету дисертації, об'єктивації прояву окреслених фактурних функцій фортепіанних взірців, виявленню їх стильових особливостей і типу фортепіанного письма.

Висновки за розділами є послідовними та змістовними, концентрують в собі важливі положення роботи. У загальних висновках дисертації, що завершують виклад повного тексту роботи, та слугують унаочненню її цілісності, підсумовуються наукові результати, отримані в ході дослідження.

Грунтовні та чітко сформульовані, представлені висновки демонструють виконання поставлених завдань і мети.

Змістовна насиченість і значущість актуалізованих в роботі проблем спонукає до роздумів, уточнення деяких аспектів та запитань до авторки:

1. У першому розділі роботи ґрунтовно висвітлено різнобічні аспекти сучасної теорії фактури, окреслено базову для цієї сфери термінологію та специфіку кореляції між окресленими поняттями. Серед останніх вказується поняття «фактурна інтонація», яке лише частково окреслюється у тексті роботи. Який смисл вкладає дисертант у поняття «фактурна інтонація» (зокрема в проєкції на фортепіанну фактуру) та яким чином співвідносяться поняття «фактурна інтонація» - «фактурне письмо»?

2. На стор. 49 тексту дисертації Вами розглядається складно організована система засобів виражальності фортепіано, до яких належить тембр, демпферна педаль, артикуляція та фактура, що дозволяє цьому інструменту виконувати широке коло різноманітних функцій у сольному, ансамблевому й оркестровому виконавстві. Серед таких функцій вказуються темброво-кolorистична, образно-драматургічна, а також метро-ритмічна, що познається в дужках, як диригентська. Чим зумовлене таке розуміння метро-ритмічної функції? Як Ви можете прокоментувати дану позицію?

3. У другому розділі дисертації масштабно представлена комплексна музикознавча аналітика авторських творів, що слугує підтвердженням теоретичних візій та концептуальних положень роботи, в якій наголошується на визначенні функцій фортепіанної фактури. Чи є доцільним, на Вашу думку, розробити критерії та алгоритми щодо спеціального фактурного аналізу музичних творів, з урахуванням усіх складових сталої теорії фактури та її новітніх концептів, які уможливлюють найбільш рельєфно окреслити іманенто-фактурну специфіку творів та визначити функції фактури?

Стосовно зауважень до деяких позицій роботи.

1. Список наукових публікацій здобувачки надається у додатку Б дисертаційної роботи, після нотних прикладів (додаток А), що порушує хронологічну послідовність.

2. В окресленні методологічних засад у вступі роботи, авторка справедливо вказує на застосування низки наукових методів, екстрапольованих на сферу музикології. Між тим, в роботі не відзначено залучення фундаментальних і спеціальних наукових підходів, а також деяких важливих методів (зокрема компаративного, діалектичного), які є значним підґрунтям наукового дослідження.

Наведені зауваження, полемічні міркування та запитання не применшують високого професійного рівня дисертаційного дослідження та ролі авторки у розробці нових концептуальних положень, важливих для розвитку теорії музичної фактури та розуміння сучасної композиторської творчості у фортепіанній сфері.

Дотичні питання і дискусійні теми не змінюють резюмуючого твердження: презентована дисертація заповнює вельми важливу прогалину в українському музикознавстві, накреслюючи перспективні шляхи розвитку музикознавчої думки та уможлиблює розкриття сутності і значення сучасної композиторської творчості як віддзеркалення розмаїтих процесів у сучасній культурі та мистецькій практиці.

Отже, дисертація Ян Цзін «Функції фактури у фортепіанних творах українських композиторів кінця XX — першої чверті XXI століття», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 025 Музичне мистецтво, є самостійним, завершеним, новаційним та практично цінним дослідженням, в якому отримано вагомі, науково обґрунтовані результати, що розв'язують складну і актуальну комплексну проблему, вирішення якої має істотне значення для сучасної музикології та сфери фортепіанного мистецтва.

Зміст і структура дисертації повністю відповідають чинним вимогам МОН України, які висуваються до кваліфікаційних робіт подібного рангу за нормативними документами, що викладені у Постанові Кабінету Міністрів

України від 12 січня 2022 р. № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 341 від 21.03.2022 р.).

На підставі вищезазначеного вважаю, що авторка дисертації «Функції фактури у фортепіанних творах українських композиторів кінця XX – першої чверті XXI століття» – Ян Цзін – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 02 Культура і мистецтво за спеціальністю 025 Музичне мистецтво.

Офіційний опонент:
доктор мистецтвознавства, доцент,
завідувач кафедри теорії та історії музики
Харківської державної академії культури

Ірина КОНОВАЛОВА